

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 539. PLENARFORSAMLING, 12.12.2018-13.12.2018

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En europæisk detailsektor, der er tilpasset det 21. århundrede

*(COM(2018) 219 final)**(2019/C 110/07)*Ordfører: **Ronny LANNOO**Medordfører: **Gerardo LARGHI**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.6.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	21.11.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	12.12.2018
Plenarforsamling nr.	539
Resultat af afstemningen	171/3/2
<i>(for/imod/hverken for eller imod)</i>	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder Kommissionens meddelelse om modernisering af detailsektoren. Udvalget betoner igen den økonomiske og sociale betydning af detailsektoren for alle interessenter og for samfundet som helhed ⁽¹⁾. EØSU påpeger, at udvalget allerede i tidligere udtalelser har anbefalet, at der skabes et åbent økonomisk miljø med det formål at sikre fair konkurrence og skabe forudsætningerne for positiv sameksistens og samarbejde mellem store, mellemstore og små detailhandlere og mikrodetailhandlere.

1.2. Diversiteten i detailsektoren skal beskyttes og fremmes for at opfylde forbrugernes behov og beskytte og fremme det europæiske produktionssystem. Derfor mener EØSU, at der skal sikres en balance mellem foranstaltninger til gavn for store detailhandlere, som skitseres meget klart i meddelelsen, og tilsvarende foranstaltninger, som opfylder mikrovirksomheders og små virksomheders behov.

1.3. EØSU bemærker, at Kommissionens forslag fokuserer for meget på »prisen« som det mest interessante parameter for forbrugerne på bekostning af andre vigtige aspekter, som f.eks. information, produktkvalitet og personliggørelse, nærhed, mobilitet, den cirkulære økonomi og holdbarhed, værdi for pengene og service før og efter købet. Produktdiversificering bør beskyttes tilstrækkeligt af Kommissionen i alle parter interesse.

⁽¹⁾ Omsætning i 2016: 9 864 468,4 mio. EUR; antal virksomheder (i 2015): 6 205 080; produktionsværdi (i 2015): 2 687 115 mio. EUR. I 2016 var 33 399 447 mennesker beskæftiget i sektoren, heraf var 27 892 082 lønmodtagere.

1.4. Udvalget mener, at spørgsmålet om etableringsfrihed bør tackles i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og at indgåelse af overenskomster på nationalt, regionalt og lokalt niveau er den bedste måde at imødekomme alle interessenters behov på.

1.5. Nærmere bestemt mener EØSU, at der i øjeblikket i nogle medlemsstater er visse barrierer for etableringsfriheden og driftsmæssige restriktioner, som hindrer etableringen af nye virksomheder, men udvalget mener ikke, at fuld liberalisering kan sikre den nødvendige balance mellem store virksomheder, små virksomheder og familievirksomheder.

1.6. EØSU opfatter nationale bestemmelser om butikkers åbningstider og arbejdstid som afgørende for at sikre lige konkurrencevilkår for virksomheder af forskellig størrelse og først og fremmest garantere tilstrækkelig social sikring af både ansatte og selvstændige, men at der også bør tages højde for ændrede forbrugervaner.

1.7. EØSU gentager, at indgåelse af overenskomster på nationalt eller subnationalt niveau er den bedste måde at fastsætte åbningstider og -dage på og på den ene side imødekomme forbrugernes behov for adgang til bestemte produkter og serviceydelser og nogle virksomheders ønske om at holde søn- og helligdagsåbent og på den anden side sikre en balance mellem arbejds- og familieliv for selvstændige og ansatte med tid til videreuddannelse.

1.8. EØSU påpeger desuden behovet for i overensstemmelse med den sociale søjle at garantere fair lønninger og kvalitet i arbejdet for alle arbejdstagere i sektoren i både online- og offlinevirksomheder. Det henleder især opmærksomheden på arbejdskontrakter for de tusinder, der arbejder for onlinevirksomheder, som stadig ikke er omfattet af kollektive overenskomster, samt på kontrakter hos store detailhandlere, hvis formål udelukkende er at dække øget kundetrafik i weekender (hvilket resulterer i flere løse kontrakter), eller hvor weekend- og natarbejde ikke tæller som overtid. Endelig har EØSU den holdning, at etablering af en effektiv mekanisme for social dialog, hvori også små virksomheder og mikrovirksomheder deltager, vil give virksomhederne bedre muligheder for at udvikle sig og arbejdstagerne et system, der sikrer dem bedre.

1.9. Udvalget er enig med Kommissionen i behovet for at tilskynde til og støtte innovation i detailsektoren, livslang læring for arbejdsgivere og arbejdstagere samt salgsfremstød for produkter på lang sigt. Men udvalget mener, at der sideløbende med Kommissionens forslag bør være en køreplan for denne proces i lyset af digitaliseringen med tilstrækkelig finansiering og særligt fokus på små virksomheder og mikrovirksomheder i samarbejde med organisationer, der repræsenterer SMV'er.

1.10. EØSU opfordrer myndigheder på alle niveauer til at indgå i et tæt samarbejde med alle interessenter med henblik på at udarbejde en specifik handlingsplan for fremtiden for den europæiske detailsektor i det 21. århundrede (dvs. information, uddannelse, finansiering, god praksis osv.).

2. Resumé af Kommissionens dokument

2.1. Formålet med meddelelsen er at levere et input til, hvordan detailsektorens potentiale kan frigøres til gavn for EU's økonomi ved at identificere bedste praksis. Der er derfor brug for, at EU's institutioner og medlemsstater træffer skridt til at understøtte sektorens konkurrenceevne på et tidspunkt, hvor sektoren er i forandring på grund af den hurtige vækst i e-handel og ændrede forbrugervaner.

2.2. For at det indre marked kan fungere effektivt, skal der træffes passende foranstaltninger på alle niveauer. Produktiviteten i EU's detailsektor er ikke på niveau med andre sektorer. Det skyldes et stigende antal skatte- og afgiftsregler på alle niveauer, og at omstillingen til det digitale marked er blevet forsinket.

2.3. Detailhandlere er underlagt utallige restriktioner med hensyn til etablering og drift af butikker. Mange af disse restriktioner er begrundet i legitime samfundsmæssige hensyn, men de kan også skabe hindringer for nystartede virksomheder og produktiviteten.

2.4. Det er afgørende for sektorens levedygtighed, at der åbnes nye kommercielle salgssteder. Det er vigtigt, at der er mulighed for at gennemføre strategier for markedsadgang, som kombinerer tilstedeværelse online og offline på markedet. Enkle, gennemsigtige og effektive etableringsprocedurer skaber mulighed for, at detailsektoren kan forbedre sin produktivitet.

2.5. Kommissionen anbefaler, at medlemsstaterne vurderer og om nødvendigt moderniserer deres lovrammer ved i relevante tilfælde at hente inspiration fra bedste praksis, som allerede er udviklet i andre medlemsstater.

2.6. Driftsmæssige restriktioner rammer især detailhandlere med fysiske butikker. De offentlige myndigheder bør vurdere balancen i og proportionaliteten og effektiviteten af disse restriktioner for at sikre lige vilkår i forhold til e-handel.

2.7. Detailhandlernes omkostninger til overholdelse af reglerne udgør 0,4-6 % af deres årlige omsætning. For mikrovirksomheder er dette en særlig tung byrde. Fremme af detailsektorens udvikling til gavn i sidste ende for forbrugerne kræver en bred tilgang: Lovrammerne skal forenkles, og det skal sikres, at de er de rigtige til et miljø med flere salgskanaler, ligesom de alt for belastende og bekostelige foranstaltninger og procedurer, der pålægges detailhandlere for at sikre overholdelsen af disse regler, skal reduceres.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder Kommissionens bestræbelser for at modernisere detailsektoren med henblik på at tackle de nye udfordringer i relation til digitalisering og e-handel.

3.2. I sine tidligere udtalelser, navnlig INT/682 om en europæisk handlingsplan for detailhandelen ⁽²⁾, har udvalget allerede anbefalet at skabe et åbent økonomisk miljø med det formål at sikre fair konkurrence mellem virksomheder af samme størrelse. EU bør især skabe forudsætningerne for diversitet, positiv sameksistens og samarbejde mellem store, mellemstore og små detailhandlere og mikrodetailhandlere, der driver virksomheder online og offline. Fremme af diversiteten i EU's detailsektor er en god måde at imødekomme forbrugernes forskellige behov på og samtidig beskytte og fremme det europæiske produktionssystem.

3.3. EØSU bemærker, at Kommissionen fokuserer for meget på »prisen« som det mest interessante parameter for forbrugerne, hvorimod det primære mål bør være at give forbrugerne nøjagtig information (forbrugeroplysning). Forbrugerne bør frit kunne tage andre aspekter med i deres overvejelser om køb af et produkt, bl.a. kvalitet, personliggørelse, holdbarhed, forbrugermobilitet, nærhed, værdi for pengene, service før og efter købet, indvirkning på den cirkulære økonomi og miljøkriterier. Produktdiversificering udgør en værditilførelse til EU's produktions- og detailsektor og bør beskyttes tilstrækkeligt af Kommissionen ⁽³⁾.

3.4. EØSU anser Kommissionens tilgang for at være skæv og til fordel for store detailhandlere og mener, at det er vigtigt, at der findes en balance i forhold til mikrovirksomheders og små virksomheders behov. Navnlig mener udvalget, at der må være garanti for, at store virksomheder og mikrovirksomheder og familiedrevne virksomheder kan eksistere side om side.

3.5. EØSU er enig i, at visse restriktioner for etableringsfriheden og for driften i nogle medlemsstater kan udgøre hindringer for etablering af nye virksomheder og opskalering af disse. Men udvalget mener ikke, at en fuld liberalisering af etableringsfriheden er en patentløsning. I denne forbindelse bør nærhedsprincippet desuden overholdes, og der bør indgås overenskomster på nationalt, regionalt og lokalt niveau, der på passende vis tilgodeser de lokale behov og alle interessenters behov.

3.6. EØSU er ikke enig i Kommissionens negative udlægning af Visser-dommen. For EØSU bekræfter denne sag lovgiverens formål med tjenesteydelsesdirektivet, idet den kodificerer den retspraksis, der er etableret af Domstolen for Den Europæiske Union med hensyn til etableringsfriheden. Dommen forbyder kun bestemte krav, som f.eks. økonomiske behovsprøver, hvorimod den anerkender, at »et sådant formål om beskyttelsen af bymiljøet kan udgøre et tvingende hensyn af almen interesse, der kan begrunde en territorial restriktion«. Det er vigtigt at afveje den slags behov i forhold til proportionalitetsprincippet og nærhedsprincippet.

3.7. I den forbindelse kan der som led i processen for at skabe et indre europæisk marked gøres meget for at forenkle procedurerne for at starte virksomhed og for at gøre disse procedurer gennemsigtige og ensartede og på samme tid respektere de eksisterende legitime territoriale begrænsninger, som er fastlagt i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

3.8. EØSU anser det for yderst vigtigt at bevare og beskytte bestemte økonomiske miljøer, især når de er forbundet med bevarelse af den nationale historiske og kunstnerisk arv og social- og kulturpolitiske målsætninger. En anderledes tilgang kan have en ødelæggende indvirkning på lokalsamfund og lokale forbrugere ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ EUT C 327 af 12.11.2013, s. 20.

⁽³⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 165.

⁽⁴⁾ Se fodnote 2.

3.9. Generelt mener EØSU, at grænseoverskridende ekspansion, opskalering og e-handel bør opfattes som en seriøs mulighed, og at virksomhederne i koordination med deres organisationer bør støttes i denne proces. Men det må ikke anses som en forpligtelse eller den eneste vækstmulighed for hver eneste virksomhed set i lyset af forbrugernes primære interesser (distribution via forskellige kanaler og service). Derfor er det vigtigt at tilskynde til og fortsætte innovationsprocesser, videreuddannelse og salg fremstød for produkter på lang sigt, og herunder støtte små virksomheder og mikrovirksomheder samt deres repræsentative organisationer med passende finansiering.

3.10. En velfungerende politik for detailsektoren skal finde den rette balance mellem rentabilitet og effektivitet i forhold til beliggenhed. Der skal gøres nogle (mellem)langsigtede overvejelser især i forhold til detailhandlere med fysiske butikker, og om hvordan de indgår i den aktuelle og eventuelle fremtidige udvikling (boliger, servicetilbud mv. og dermed i nuværende bycentre og kvarterer). EØSU mener, at Kommissionen i samarbejde med de relevante nationale og regionale organisationer bør supplere sit forslag med strukturforanstaltninger med henblik på at inddrage faktorer, der er bestemmende for den territoriale udvikling af lokalsamfund og bycentre (turistområder, lokale områdeplaner, bygningsreglementer, forhold mv.).

3.11. EØSU mener, at nationale bestemmelser om butikkers åbningstider og arbejdstid i tråd med nye teknologiske løsninger spiller en vigtig rolle i at sikre lige konkurrencevilkår for virksomheder af forskellig størrelse og garantere tilstrækkelig social sikring af både ansatte og selvstændige, og at de først og fremmest er et vigtigt redskab til social sikring af selvstændige og ansatte.

3.12. EØSU gentager, at indgåelse af overenskomster på nationalt eller subnationalt niveau med de relevante organisationer er den bedste måde at fastsætte åbningstider og -dage på. Det er særdeles vigtigt på den ene side at imødekomme forbrugernes behov for adgang til bestemte produkter og serviceydelser og visse virksomheders ønske om at holde åbent på helligdage eller om aftenen og på den anden side beskytte det behov, ejere af mikrovirksomheder og deres ansatte har for at holde fri, og sikre en balance mellem arbejds- og familieliv med tid til videreuddannelse.

3.13. EØSU påpeger desuden behovet for i overensstemmelse med den sociale søjle at garantere fair lønninger og kvalitet i arbejdet for alle arbejdstagere i sektoren, uanset om det er i online- eller offlinevirksomheder. Det henleder især opmærksomheden på arbejdskontrakter for de tusinder, der arbejder for onlinevirksomheder, som stadig ikke er omfattet af kollektive overenskomster, samt på kontrakter hos store detailhandlere, hvis formål udelukkende er at dække øget kundetrafik i weekender (hvilket resulterer i flere løse kontrakter), eller hvor weekend- og natarbejde ikke tæller som overtid. Endelig har EØSU den holdning, at etablering af en effektiv mekanisme for social dialog, hvori også små virksomheder og mikrovirksomheder deltager, vil give virksomhederne bedre udviklingsmuligheder og arbejdstagerne et system, der sikrer dem bedre.

3.14. EØSU bifalder anbefalingen om, at offentlige myndigheder bør medvirke til at gøre det let for små virksomheder at indføre digital teknologi. Dette kan dog ikke være den eneste vej frem. Traditionelle butikker er fortsat vigtige ikke blot for væksten i EU, men også for den sociale samhørighed, navnlig i lokalsamfundene og for forbrugere, som ikke er født digitale. Derfor bør onlinehandel og fysiske butikker eksistere side om side. I den forbindelse mener EØSU, at Kommissionen undervurderer vanskelighederne for små virksomheder og mikrovirksomheder forbundet med at tage del i og kunne tjene på e-handel.

3.15. Udvalget er enig med Kommissionen i behovet for kvalitetsvidereuddannelse for arbejdsgivere, som ønsker at give sig i kast med e-handel. Udvalget opfatter dog situationen som mere kompleks, og SMV'er, især små virksomheder og mikrovirksomheder, skal tackle en lang række udfordringer som: a) omlægning og tilpasning af deres interne organisation, b) kendskab til fremmedsprog, c) anskaffelse og forståelse af juridisk og administrativ information, d) etablering af et effektivt og konkurrencedygtigt leveringssystem, e) overvindelse af skattedumping og social dumping på EU-plan (momssvindler, forfalskning mv.). Derfor opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til at støtte SMV'er og deres organisationer igennem hele overgangsfasen til e-handel med en bred tilgang, der tager højde for alle de betingelser, der er nødvendige for at skabe succesrige onlinevirksomheder.

3.16. EØSU anser e-handel som en stor mulighed for mange SMV'er. Desuden påpeger udvalget, at Kommissionen netop har offentliggjort det første forslag rettet mod at regulere forbindelserne mellem platforme og virksomheder på det digitale marked. Denne foranstaltning skal skabe gennemsigtighed, men tackler ikke visse hyppigt forekommende former for

misbrug, som hindrer fair konkurrence (f.eks. klausuler om prisparitet, skattedumping, varierende afgifter mv.) mellem erhvervs-mæssige brugere og store onlineplatforme⁽⁵⁾). Derfor anbefaler udvalget, at Kommissionen skaber lige konkurrencevilkår på det digitale marked.

3.17. Efter EØSU's mening er der behov for forskellige foranstaltninger for at skabe de rette betingelser for, at detailsektoren og især SMV'er og mikrovirksomheder, som er dem, der skaber den største nettovækst i beskæftigelsen, kan tackle uoverensstemmelsen mellem udbudte og efterspurgte færdigheder: bedre kortlægning og foregribelse af behovet for færdigheder, herunder vejledning, bedre udbytte af uddannelse og erhvervsuddannelse i overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov, herunder fremme af erhvervsrettet uddannelse, forbedring af rammebetingelserne, så der bliver bedre overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel, bedre støtte til SMV'ers og mikrovirksomheders videreuddannelsesbehov.

3.18. EØSU bifalder Kommissionens fokus på omkostningerne til overholdelse af reglerne, især for små virksomheder, samt at Kommissionen fremhæver den manglende forståelse af denne sektors særlige karakteristika.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU opfordrer Kommissionen til at tackle det voksende problem med fraflytning fra bycentre og de sociale og miljømæssige konsekvenser heraf. Hvor stor livskvaliteten er i store og små byer, afhænger ikke mindst af overlevelsesmulighederne for mange små virksomheder og mikrovirksomheder (lokale butikker), der dækker mange forbrugeres behov, men som er i risiko for at bukke under på grund af den voksende koncentration af store detailkoncerner.

4.2. EØSU beklager manglen på henvisninger til en bæredygtig detailsektor og til den rolle, som små detailhandlere og mikrodetailhandlere kan spille i denne proces. Der er brug for gunstigere rammer, der kan gøre disse erhvervsdrivende opmærksomme på koblingen mellem bæredygtige valgmuligheder og konkurrencedygtighed og give dem skræddersyet information og teknisk bistand samt de nødvendige kreditordninger til at gennemføre forbedringer. På grund af deres svage stilling i forhold til at påvirke forbrugere og producenter bør små detailhandlere og mikrodetailhandlere ikke påtvinges bestemte valg.

4.3. Meddelelsen kommer ikke ind på gnidningerne i kontraktforholdene mellem virksomheder, f.eks. ulige franchisekontrakter, betalingsforsinkelser og illoyal handelspraksis. Især skaber den stigende magtkoncentration hos store detailhandlere i Europa alvorlige udfordringer⁽⁶⁾. For at tackle konkurrenceforvridningen og opretholde konkurrencedygtigheden burde begge disse problemstillinger have været behandlet i meddelelsen.

4.4. Som allerede påpeget i udtalelsen om nye aftalebetingelser for forbrugerne henstiller EØSU til Kommissionen, at der etableres og indføres et effektivt system for tvistbilæggelse, der gør det muligt at håndtere situationer, hvor misbrug af økonomisk styrke og praksis fører til konkurrenceforvridning.

Bruxelles, den 12. december 2018.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 177.

⁽⁶⁾ Se fodnote 3.